

Humanistično zasnovani pristopi v učenju in ocenjevanju

... Ko sem začela s pedagoškim delom na fakulteti, sem izhajala iz izkušenj in vprašanj študentov, jih vključevala v enakopraven dialog, skušala vzpostaviti z njimi dobre, spoštljive odnose in jih čim bolj podpreti v njihovi profesionalni in osebni rasti. ...

Gabrijel Gruber (1740–1805)

... Gabrijel Gruber ima pomembne zasluge pri urejanju zapostavljenega in zapuščenega gradbeništva na Kranjskem. Usmerjal ali tudi neposredno vodil je gradnjo pomembnih ljubljanskih stavb, med katerimi je ena najlepših prav poznobaročna palača nasproti cerkve sv. Jakoba in takratnega jezuitskega kolegija. ...

Čutna soba v vili Čira Čara

... Otrokova naravna potreba je igra, ki spodbuja k raziskovanju, učenju in pridobivanju izkušenj. Med igro se odvija proces pridobivanja različnih čutnih vtisov. Otrok tipa, opazuje, posluša, voha ali okuša. Tako spoznava svet in ljudi okoli sebe, zaznava lepoto in radost okolja, ki ga obdaja, ter odkriva svoja čustva. ...

O ovci, ki se ni pustila striči

... Nekoč je živela ovca, ki ni hotela, da jo strižejo. Rekla je, da je po striženju grda, da se ji vidijo rebra. Ko so druge ovce potrpežljivo čakale v vrsti, da jih bodo pastirji ostrigli, je ona zbežala in se skrila. Če so jo ujeli, se je toliko časa upirala in izmikala, da je ušla. Pastirji so obupali nad njo in so jo pustili pri miru. ...

Projekt spoznavanja poklicev

... V šolskem letu 2019/2020 smo na Srednji šoli Ravne izvedli projekt, v katerem smo spoznavali poklice preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Vsako zgodovinsko obdobje je s svojimi izumi posledično ustvarjalo nove poklice, hkrati pa so se nekateri poklici ukinili. ...

Uvodnik

3 *Silvo Šinkovec: Molitev*

V žarišču: Humanistični pristop

5 *Barica Maretič Požarnik: Humanistično zasnovani pristopi v učenju in ocenjevanju*

8 *Jana Kalin: Od kakovosti učenja in poučevanja do izobraževanja učiteljev*

10 *Andraž Teršek: Vzgoja je srce*

12 *Ada Holcar Brunauer: Formativno spremljanje med teorijo in prakso*

14 *Majda Cencič: Spodbujanje učiteljev v vlogi raziskovalcev*

16 *Nika Golob: Vrednote v razredu in vrednote v življenju*

18 *Dušan Krnel: Ne mi razlagat, povej mi odgovor*

20 *Meta Lah: Poučevanje, osredotočeno na učenca in avtentičnost učne situacije*

Naš pogovor

22 *Silvo Šinkovec: dr. Jurij Kunaver: V šolah bo treba ljubezni do domovine in države posvetiti več pozornosti*

Biti vzgojitelj

25 *Dragica Motik: Gabrijel Gruber (1740–1805)*

28 *Marija Pisk: Neslovensko govoreči šolar*

Vzgojni načrt

30 *Ivo Branimir Piry: Imamo svojo državo Slovenijo*

33 *Mojca Kregar: Čutna soba v vili Čira čara*

Starši

35 *Anton Meden: Avtoriteta učitelja v očeh starša (prvi del)*

37 *Miha Klanjšček, Dejan Hozjan: Kako se soočiti z neželenim vedenjem otroka*

39 *Tanja Rozina: Vloga očeta v 21. stoletju*

Področja vzgoje

40 *Milček Komelj: Srčni utrip slikarjeve narave*

42 *Tomaž Bojc: Skrb za otroke s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami*

Duhovni izziv

44 *Tanja Pogorevc Novak: Razkošje božiča je v njegovi skromnosti*

45 *Marjan Škvarč: O ovci, ki se ni pustila striči*

45 *Marjan Škvarč: O pastirici z dvema vrčema*

Izkušnje

46 *Ana Gerčar: Spodbujanje najmlajših k uživanju sadja*

48 *Martina Goričan: Projekt spoznavanja poklicev*

50 **Nova spoznanja**

51 **Bralni namig**

52 **Iz življenja DKPS**

54 **Napovedni koledar**

54 *Marjan Škvarč: Betlehem*

55 **Summary**

56 **Letno kazalo**

Humanistično zasnovani pristopi v učenju in poučevanju

■ **Barica Marentič Požarnik**, dr. psih., dr. ped., zaslužna univ. prof., ima 50 let izkušenj pri delu s študenti pedagogike in andragogike ter izobraževanju učiteljev, svetovalnih delavcev in ravnateljev. Samostojno ali v soavtorstvu je izdala 12 knjig ter napisala okoli 300 znanstvenih in strokovnih člankov, zlasti s področij psihologije učenja, strokovnega razvoja učiteljev, visokošolske didaktike in vzgoje za trajnostni razvoj. Pred kratkim je izšla tudi njena strokovna avtobiografija z naslovom *Moje življenje, moje učenje*.

Konec septembra je ob moji 80-letnici na Filozofski fakulteti potekal posvet o vlogi humanističnega pristopa v izobraževanju in raziskovanju. V prispevku opisujem, kaj meni pomeni bistvo humanistično zasnovane vzgoje in izobraževanja in kako sem skušala ta načela udeležati v svojem več kot 50-letnem strokovnem delovanju.

Vplivi na moja prepričanja in delovanje v smeri humanističnih idej

Kateri vplivi so me sooblikovali na poklicni poti? (Tudi taki avtobiografski razmisleki predstavljajo del humanističnih pristopov!) Med študijem psihologije in pedagogike nismo kaj dosti izvedeli o tem; omenim naj le profesorja Stanka Gogalo – njegova sporočila o vzgoji so vsebovala globoko humanistično noto. Zgodaj sem se lotila branja avtorjev, katerih ideje so me povsem osvojile. Pred seboj imam močno izdelane žepnice, ki sem jih (takrat še v originalu) željno 'požirala' že v 60. letih, med drugim Frommovo *Umetnost ljubezni* in *Človek za sebe*, *Psihologijo bivanja* A. Maslowa in pozneje tudi Rogersovo *Svobodo učenja za 80-ta leta* ter Kolbovo *Izkustveno učenje*. Po končanem študiju so name močno vplivali plodni stiki s kolegi v tujini, ko smo v večdnevnikih delavnicah utelešali načela izkustvenega učenja v odnosih pristnega sodelovanja in medsebojnega spoštovanja. Veliko sem pridobila tudi v 90. letih, med vodenjem večletnega mednarodnega projekta Okolje in šolske iniciative in v sodelovanju s humanistično usmerjeno mednarodno učiteljsko organizacijo ISATT (*International Study Association for Teachers and Teaching*).

Ko sem začela s pedagoškim delom na fakulteti, sem izhajala iz izkušenj in vprašanj študentov, jih vključevala v enakopraven dialog, skušala vzpostaviti z njimi dobre, spoštljive odnose in jih čim bolj podpreti v njihovi profesionalni in osebni rasti. Podobno sem ravnala tudi pozneje, na številnih seminarjih za učitelje, tudi visokošolske, in ob mentoriranju magistrskim in doktorskim kandidatom. Postopno so se mi pozitivne izkušnje izoblikovale v nekaj načel.

Nekaj načel humanistično zasnovane vzgoje in izobraževanja

Prepričana sem, da mora biti proces pouka in učenja zasnovan čim bolj celostno in mora zajeti poleg razumske (spoznavne) tudi čustveno, socialno, telesno in duhovno razsežnost, oziroma kot je to izrazil tudi moj kolega Janez Svetina, ki je vrsto let deloval v Indiji – kvaliteta šola prihodnosti bi morala sloneti na dobri telesni vzgoji, vzgoji intelekta, na umetnostni vzgoji in vzgoji značaja (Svetina, 2000). To se razlikuje od pogleda, na katerega naletimo tudi pri nas – da je naloga šole in učitelja predvsem v posredovanju 'čistega' znanja.

Medosebni odnosi

Pomemben predpogoj za tako delovanje je vzpostavljane dobrih medosebnih odnosov, ki jih označujejo medsebojno spoštovanje in zaupanje ter zmožnost življenja – empatije do sočloveka. Tak celostno zasnovan pouk terja uveljavljanje raznolikih metod in pristopov, ki čustveno pritegnejo in večstransko aktivirajo učence, kot so na primer kakovosten dialog (Marentič Požarnik in Plut Pregelj, 2009), projektno učno delo, skupinsko in sodelovalno učenje, učenje v naravi in gojenje glasbene, likovne in gledališke (po)ustvarjalnosti. Pri tem je pomembno stalno izzivanje in upoštevanje učenčevih izkušenj in predznanja ter spodbujanje njihove samostojnosti. Kot kažejo tudi raziskave, je tega žal vse manj, čim višje gremo po šolski lestvici; v srednjih šolah in žal tudi v visokem šolstvu še vedno marsikje prevladuje 'monološki' pouk – razlaga in nato spraševanje oziroma ocenjevanje. Kot razlog pa se največkrat navaja, da ob (pre)veliki količini snovi ni časa za omenjene aktivnejše pristope. Žal.

Čustva štejejo

Eno od pomembnih načel humanistične psihologije je, da je učenje, povezano s pozitivnimi čustvi, veliko bolj uspešno. Tudi obsežne mednarodne raziskave (Rogers, Hattie) so pokazale, da so uspešnejši tisti učitelji, ki pri pouku izhajajo iz interesov učencev, ki jih primerno aktivirajo in znajo ob tem z njimi vzpostaviti spoštljive odnose, učitelji, ki se znajo živeti v njihova čustva in doživljanje ter ustvariti varno učno okolje brez pretiranega strahu in stresa. Tudi smisel za humor deluje poživlajoče!